รายงานพิเศษ

ผลกระทบวิกฤตโควิด 19

ชาวประมงพื้นบ้าน ปรับตัวอย่างไร

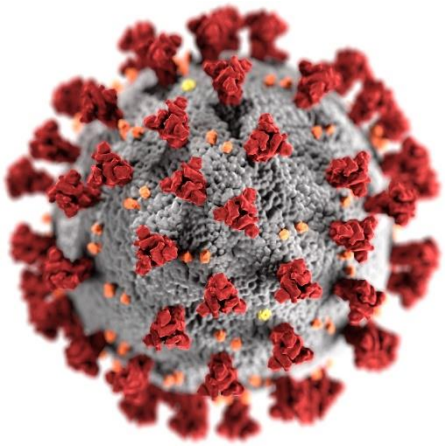

TD/SP/44

ฝ่ายฝึกอบรม
ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คณะผู้จัดทำ:

นายอิสระ ชาญราชกิจ ฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
นางเพ็ญจันทร์ ละอองมณี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี
นายจีระศักดิ์ หลานหมีน ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงอันดามันตอนบน (ภูเก็ต) กรมประมง
นางสาวธัญลักษณ์ เสือสี ฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
นางสาวจริยา ศรเกลี้ยง ฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
นางสาวรัตนา เตี้ยเย ฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
นายนคเรศ ยะสุข ฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
นายสันติพงษ์ ปุตสะ ฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

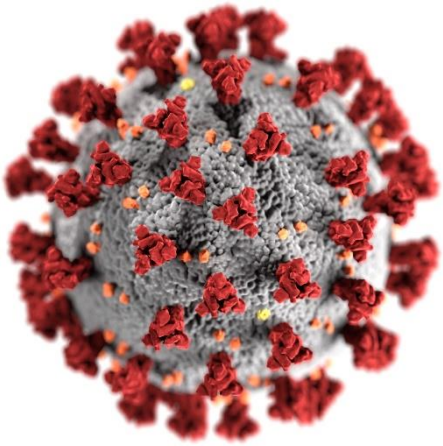

ภาพ COVID 19
ที่มา: https://simple.wikipedia.org/wiki/Severe_acute_respiratory_syndrome_coronavirus_2
เข้าถึงเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2563

ผลกระทบวิกฤตโควิด19 ชาวประมงพื้นบ้านปรับตัวอย่างไร

นายอิสระ ชาญราชกิจ[1] (isara@seafdec.org)
นางเพ็ญจันทร์ ละอองมณี[2] (penchan@gmail.com)
นายจีระศักดิ์ หลานหมีน[3] (fai-sally@hotmail.com)
นางสาวธัญลักษณ์ เสือสี[1] (thanyalak@seafdec.org)
นางสาวจริยา ศรเกลี้ยง[1] (jariya@seafdec.org)
นางสาวรัตนา เตี้ยเย[1] (rattana @seafdec.org)
นายนคเรศ ยะสุข[1] (nakaret@seafdec.org)
นายสันติพงษ์ ปุตสะ[1] (santhipong@seafdec.org)

[1] ฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอชียตะวันออกเฉียงใต้
[2] คณะเทคโนโลยีทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี
[3] ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงอันดามันตอนบน (ภูเก็ต) กรมประมง

คำขอบคุณ

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณชาวประมงพื้นบ้านและเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ที่ได้สละเวลาตอบคำถาม เอื้อเฟื้อให้ข้อมูลผลกระทบของสถานการณ์วิกฤตโควิด19 ที่กระทบกับชาวประมงพื้นบ้าน ขอขอบพระคุณ Mr. Omar Riego Penarubia เจ้าหน้าที่ Products, Trade and Marketing Branch (FIAM) Fisheries and Aquaculture Policy and Resources Division, Fisheries and Aquaculture Department ประจำสำนักงานใหญ่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization: FAO) ที่เป็นผู้ริเริ่มการติดตามผลกระทบชาวประมงพื้นบ้านที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด19 รวมทั้งขอขอบพระคุณ นางมาลินี สมิทธิ์ฤทธี เลขาธิการและผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้อนุญาตให้คณะผู้จัดทำดำเนินการศึกษาในครั้งนี้

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านชาวประมงพื้นบ้านที่ยินดีตอบคำถามและให้ความเห็นผลกระทบของสถานการณ์วิกฤตโควิด19 ที่กระทบกับชาวประมงพื้นบ้าน

1. คุณนิวัติ ธัญญะชาติ ชาวประมง ต.สนามไชย อ.นายายอาม จ.จันทบุรี
2. นายศรวุฒิ ขาวคม ชาวประมง ต.หาดเล็ก อ.คลองใหญ่ จ. ตราด
3. นายมรสุม นุชโสภณ ชาวประมง บ้านน้ำเชี่ยว อ.แหลมงอบ จ.ตราด
4. คุณนิมิต พันชะสูตร ชาวประมง ต.แหลมผักเบี้ย อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
5. นายวิสูตร บุนนาค (ผู้ใหญ่ชาย) ต.บางมะพร้าว อ.หลังสวน จ. ชุมพร
6. คุณกัญญาพัชร รักษา บ้านบางเบน อ.กะเปอร์ จ. ระนอง
7. นายสมชาย โต๊ะหมาด ชาวประมง ต.คุระ อ.คุระบุรี จ. พังงา
8. นายสมมาตร หมัดสว่าง ชาวประมง ต. คุระ อ.คุระบุรี จ. พังงา
9. นายภูวดล สินสะ ชาวประมง บ้านเกาะระ ต. เกาะพระทอง อ. คุระบุรี จ. พังงา
10. นายสุนทร ท่อทิพย์ ชาวประมง ต. ป่าคลอก อ. ถลาง จ. ภูเก็ต
11. นายสมพงศ์ สิทธิศักดิ์ ชาวประมง ต. เชิงทะเล อ. ถลาง จ. ภูเก็ต
12. นายกอหมีด โตะกานี ชาวประมง ต.เกาะกลาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
13. คุณเกด ไม่ทราบนามสกุล ชาวประมง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

สารบาญ

	หน้า
ที่มา	1
วิธีการศึกษา	3
คำถาม	4
ผลการสัมภาษณ์	
เงื่อนไขและข้อจำกัดการสัมภาษณ์	6
คำถาม 1	7
คำถาม 2	8
คำถาม 3	9
คำถาม 4	10
คำถาม 5	11
คำถาม 6	12
คำถาม 7	13
คำถาม 8	14
สรุปคำตอบ	
สรุปคำตอบจากคำถาม 1	15
สรุปคำตอบจากคำถาม 2	16
สรุปคำตอบจากคำถาม 3	17
สรุปคำตอบจากคำถาม 4	18
สรุปคำตอบจากคำถาม 5	19
สรุปคำตอบจากคำถาม 6	20
สรุปคำตอบจากคำถาม 7	21
สรุปคำตอบจากคำถาม 8	22
ข้อเสนอแนะ	23
บทบาทของ SEAFDEC	24

รายงานพิเศษ

ผลกระทบวิกฤตโควิด 19
ชาวประมงพื้นบ้านปรับตัวอย่างไร

ที่มา

เมื่อต้นเดือนเมษายน 2563 ผู้เขียนได้รับจดหมายอิเลกโทรนิคจาก Mr. Omar Riego Penarubia เจ้าหน้าที่ Products, Trade and Marketing Branch (FIAM) Fisheries and Aquaculture Policy and Resources Division, Fisheries and Aquaculture Department ประจำสำนักงานใหญ่ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization: FAO) สอบถามถึงกิจกรรมของชาวประมงพื้นบ้านที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19

คำถามของ Mr. Omar Riego Penarubia ทำให้ผู้เขียนระลึกได้ว่า เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 ท่านนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ออกแถลงการณ์ผ่านโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย (ทรท.) ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักร ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือ พรก.ฉุกเฉิน ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 เป็นต้นไป เพื่อควบคุมการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด19 และต่อมาวันที่ 2 เมษายน 2563 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ลงนามในข้อกำหนด ออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 2) ระบุการห้ามบุคคลใดทั่วราชอาณาจักรออกนอกเคหสถานระหว่างเวลา 22.00 น. ถึง 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น รวมทั้งให้ประชาชนงด หรือชะลอการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัด เว้นแต่มีความจำเป็น ห้ามผู้ใดใช้ท่าอากาศยานเพื่อการขึ้นลงของอากาศยาน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติในไทยทยอยกลับประเทศ ต่อมาประกาศสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย เรื่อง ห้ามอากาศยานทำการบินเข้าสู่ประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ 4 เมษายน 2563 เพื่อชะลอการเดินทางของคนต่างชาติเข้ามาในประเทศไทย ทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทย การปิดตัวลงของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติลดลงเกือบ 100 เปอร์เซนต์ จะส่งผลกระทบต่อความต้องการสัตว์น้ำของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวหรือไม่

เมื่อพิจารณามาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ดังกล่าวแล้ว ทำให้เกิดคำถามว่า การห้ามบุคคลใดทั่วราชอาณาจักรออกนอกเคหสถานระหว่างเวลา 22.00 น. ถึง 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น อาจส่งผลให้ชาวประมงไม่สามารถเดินทางออกไปทำการประมงภายหลังเวลา 22.00 น. แต่มีคำถามว่าถ้าออกเรือก่อนเวลา 22.00 น. และกลับเข้าฝั่งหลังจากเวลา 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น จะทำได้หรือไม่ หรือหัวหน้าชุมชนจะอนุญาตให้สมาชิกชุมชนที่เป็นชาวประมงพื้นบ้านออกทำการประมงได้หรือไม่ เพราะการออกทำการประมงของชาวประมงพื้นบ้านใช้แรงงานประมงน้อย ซึ่งผิดจากวัตถุประสงค์ของภาครัฐในการป้องกันไม่ให้ประชาชนมาชุมนุมกันในเวลากลางคืน การประกาศชะลอการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัด รวมทั้งการประกาศห้ามเดินทางเข้าออกบางจังหวัดหรือบางพื้นที่ที่ส่งสัยว่าเป็นแหล่งแพร่โรค อาจส่งผลให้กระทบต่อการขนส่งสินค้าประมงที่ต้องการความรวดเร็วเพื่อรักษาความสดของผลิตภัณฑ์ประมง ซึ่งโดยปกติสินค้าประมงจะต้องขนส่งไปยังตลาดค้าส่งที่สำคัญ เช่น ตลาดทะเลไทย ตั้งอยู่ที่ อ.มหาชัย จ.สมุทรสาคร หรือสะพานปลายานนาวา กรุงเทพมหานคร เป็นต้น หากการขนส่งสินค้าไปยังตลาดค้าส่งลดลง จะทำให้พ่อค้าคนกลางจะตอบสนองต่อปัญหานี้อย่างไร ชาวประมงจะปรับตัวต่ออุปสรรคการขายหรือไม่

การประกาศปิดห้างสรรพสินค้า ยกเว้นให้เปิดพื้นที่ซุปเปอร์มาร์เก็ต ร้านยา ร้านอาหาร ที่อนุญาตให้ซื้อกลับบ้านเท่านั้น ประกาศปิดตลาดยกเว้นพื้นที่ขายอาหารสด และอาหารแห้ง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการบริโภคสัตว์น้ำของประชาชน รวมทั้งประชาชนงดเดินทางออกจากเคหะสถานโดยไม่จำเป็น การที่รัฐประกาศห้ามร้านอาหารเปิดให้ลูกค้ามานั่งทานอาหารในร้าน อนุญาตให้ซื้อกลับบ้านเท่านั้น จะส่งผลกระทบต่อความต้องการสัตว์น้ำของผู้บริโภคทั้งกลุ่มที่ทำธุรกิจร้านอาหารที่ต้องซื้ออาหารทะเลเป็นวัตถุดิบ และกลุ่มที่เป็นผู้บริโภคอาหารทะเลในครัวเรือนหรือไม่ จะส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้านหรือไม่

ขณะดำเนินการสรุปรายงานฉบับนี้เป็นช่วงปลายเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563 ที่ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อใหม่ลดลงต่ำกว่า 10 คนต่อวัน แนวโน้มสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 เริ่มดีขึ้น แต่การที่การแพร่ระบาดเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จากรายงานการพบผู้ป่วยรายแรกที่เป็นนักท่องเที่ยว หญิงชาวจีน เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2563 จนถึงการประกาศพรก.ฉุกเฉินของประเทศไทย ในอีก 78 วัน ต่อมา สิ่งนี้เป็นบทเรียนที่สำคัญในการเรียนรู้ผลกระทบในระยะสั้น การปรับตัวของชาวประมงพื้นบ้านเมื่อเกิดวิกฤตการที่เกี่ยวข้องกับการหาเลี้ยงชีพของชาวประมง ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้อาจใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานของการประมงพื้นบ้านที่ทำการประมงชายฝั่ง ทำประมงเพื่อการยังชีพ เพื่อความยั่งยืนของชาวประมงพื้นบ้านในอนาคต

วิธีการศึกษา

รายงานพิเศษผลกระทบจากวิกฤตโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด19 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า ชาวประมงเป้าหมายเป็นชาวประมงพื้นบ้าน

กรมประมงให้คำจำกัดความ "ประมงพื้นบ้าน" หมายความว่า การทำการประมงในเขตทะเลชายฝั่งไม่ว่าจะใช้เรือประมง หรือใช้เครื่องมือโดยไม่ใช้เรือประมง ทั้งนี้ ที่มิใช่เป็นประมงพาณิชย์ โดยที่กรมประมงให้คำจำกัดความ"ประมงพาณิชย์" หมายความว่า การทำการประมงโดยใช้เรือประมงที่มีขนาดตั้งแต่สิบตันกรอสขึ้นไป หรือเรือประมงที่ใช้เครื่องยนต์มีกำลังแรงม้าถึงขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าชาวประมงพื้นบ้านเป็นชาวประมงที่ทำการประมงในเขตทะเลชายฝั่งโดยไม่ใช้เรือประมง หรือใช้เรือประมงที่มีขนาดไม่เกิน 10 ตันกรอส

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีอุปสรรคจากการควบคุมการเดินทางระหว่างจังหวัด มาตรการการกักตัวผู้ที่เข้ามาในจังหวัด 14 วัน ดังนั้นการสัมภาษณ์จึงต้องดำเนินการทางโทรศัพท์ โดยเลือกสัมภาษณ์ชาวประมงพื้นบ้านหรือเจ้าหน้าที่ประมงที่รู้จักคุ้นเคยและเต็มใจที่จะตอบคำถาม ด้วยเหตุนี้คณะผู้จัดไม่สามารถกำหนดจำนวนตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนชาวประมงพื้นบ้านในพื้นที่ได้ การอ้างอิงเชิงวิชาการจึงอาจจะไม่สามารถทำได้ ดังนั้นรายงานฉบับนี้เป็นการศึกษานำร่องเพื่อหาความเป็นไปได้ในการศึกษาผลกระทบจากวิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด 19 ในอนาคต การนำเสนอรายงานฉบับนี้เป็นรูปแบบเชิงพรรณนา คณะผู้เขียนทำการสรุปข้อมูล และนำเสนอความเห็นของคณะผู้จัดทำ โดยไม่มีการวิเคราะห์เชิงประมาณ

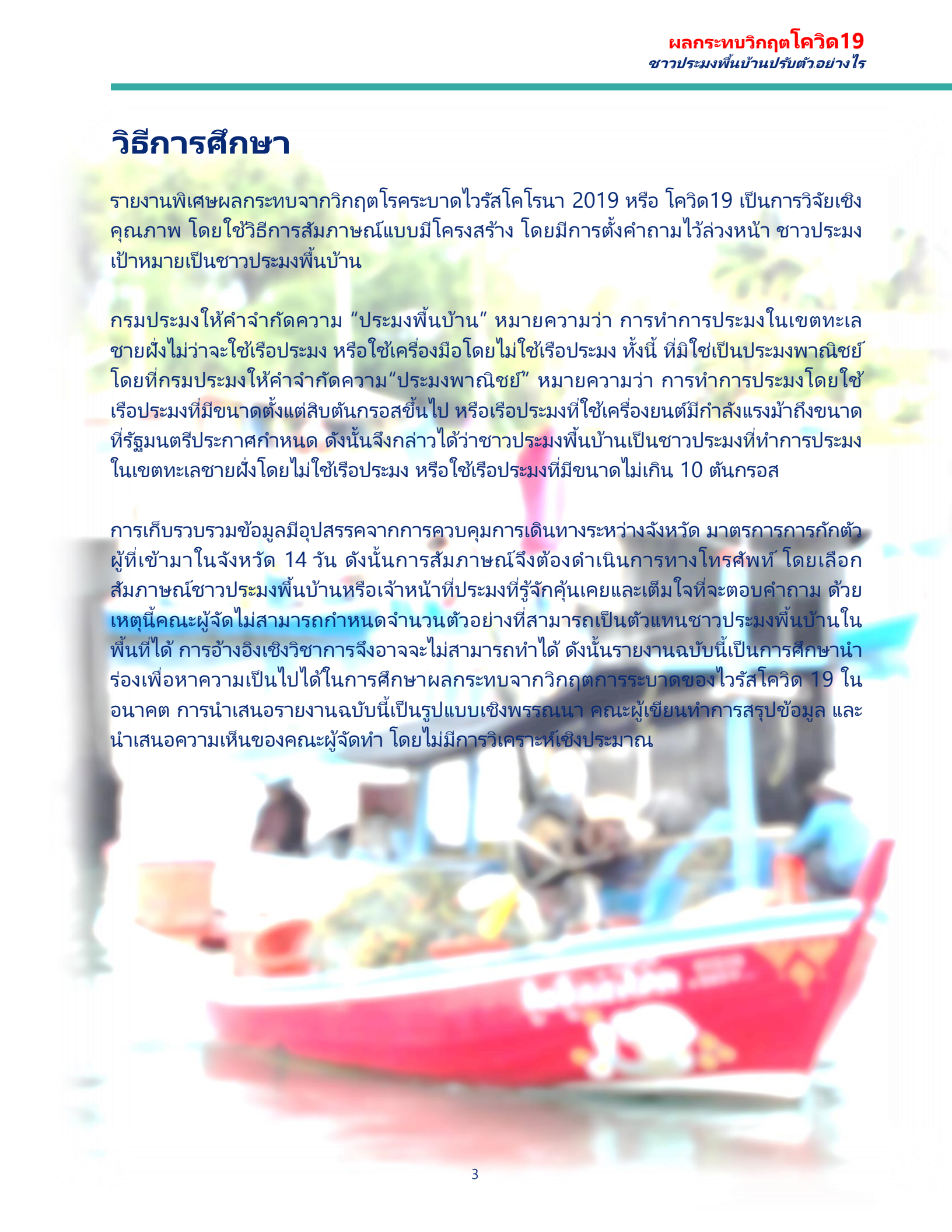

คำถามที่สอบถามไปยังชาวประมงพื้นบ้าน ได้แก่

1. ชาวประมงพื้นบ้านประสบปัญหาการออกทำการประมงจับสัตว์น้ำหรือไม่ ชาวประมงได้รับอนุญาตหรือมีอุปสรรคในทำประมงหรือไม่ ภายใต้มาตรการที่กำหนดโดยภาครัฐ เช่น เคอร์ฟิว 22.00-04.00 นาฬิกา มาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างเมือง ควบคุมการเข้าออกชุมชน
2. ชาวประมงพื้นบ้านมีการปรับตัวโดยเพิ่มการแปรรูปสัตว์น้ำหรือไม่ ปริมาณวัตถุดิบสัตว์น้ำเพียงพอสำหรับการแปรรูปสัตว์น้ำหรือไม่
3. ตลาดค้าสัตว์น้ำสามารถทำการได้หรือไม่ การขนส่งสัตว์น้ำไปยังตลาดค้าสัตว์น้ำทำได้หรือไม่ มีอุปสรรคอะไร และอย่างไร
4. การบริโภคสัตว์น้ำมีผลกระทบหรือไม่ มีการเพิ่มหรือลดความต้องการสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคหรือไม่
5. วิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อกลุ่มแม่บ้านที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมประมงหรือไม่ และบทบาทของแม่บ้านในห่วงโซ่อุปทานของการบริโภคสัตว์น้ำในช่วงวิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด 19 เป็นอย่างไร
6. สิ่งที่จะเป็นผลกระทบของ COVID19 ต่อสภาวะโภชนาการ ในแง่ของการบริโภคสัตว์น้ำ
7. ชาวประมงพื้นบ้านได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ และเอกชนหรือไม่
8. ในช่วงที่มีมาตรการ พรก.ฉุกเฉินเพื่อบริหารสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด 19 สภาวะทรัพยากรประมง และสิ่งแวดล้อมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ ทิศทางใด ถ้าสถานการณ์ยังคงยืดเยื้อต่อไป ท่านคาดการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างไรกับสภาวะทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ผลการสัมภาษณ์

Interview เงื่อนไขและข้อจำกัด

- เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า
- เนื่องจากการควบคุมการเดินทางระหว่างจังหวัด การสัมภาษณ์ดำเนินการทางโทรศัพท์
- เลือกสัมภาษณ์ชาวประมงหรือเจ้าหน้าที่ประมงที่รู้จักคุ้นเคย และยินดีตอบคำถาม เพราะไม่สามารถเดินทางเข้าพื้นที่ศึกษาได้
- ไม่สามารถกำหนดจำนวนตัวแทนชาวประมงที่ถูกสัมภาษณ์ได้ เพราะเป็นการศึกษานำร่องเพื่อหาความเป็นไปได้ในการศึกษาผลกระทบจากวิกฤตการโรคระบาดโควิด19 ในอนาคต ไม่มีงบประมาณการศึกษา และผู้สัมภาษณ์ไม่สามารถเดินทางลงพื้นที่หมู่บ้านชาวประมงได้

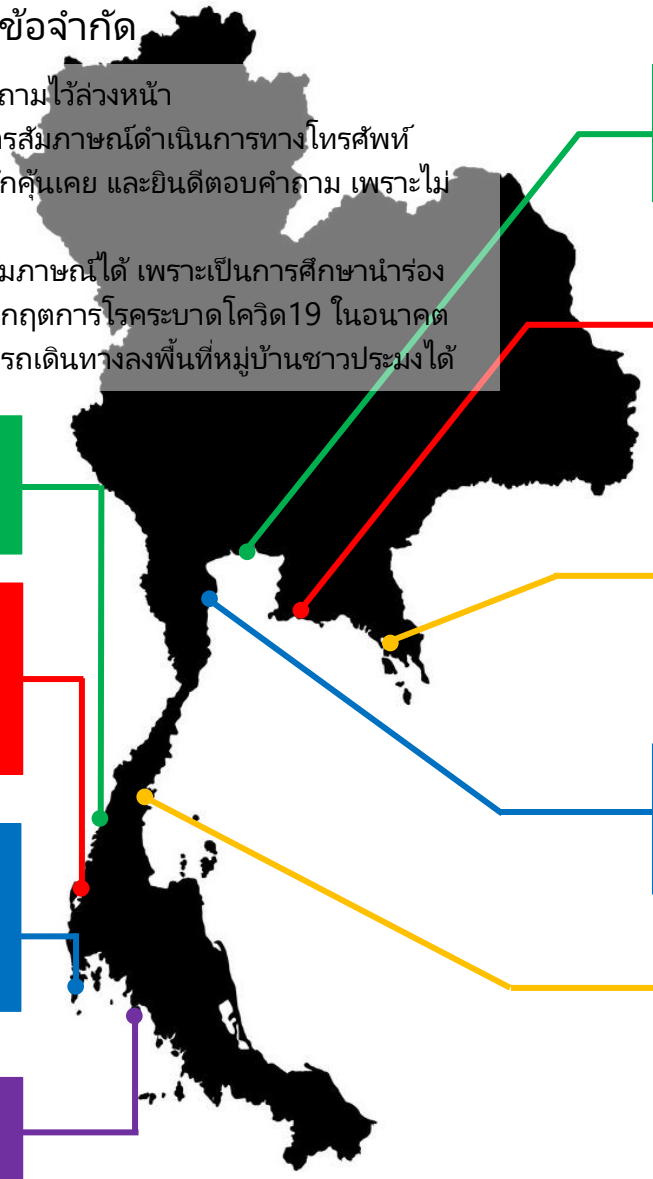

นักวิชาการฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สัมภาษณ์ชาวประมง ที่มีแหล่งพำนักที่ จ. ระนอง จำนวน 1 ท่าน

นักวิชาการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงอันดามันตอนบน (ภูเก็ต) สัมภาษณ์ชาวประมง ที่มีแหล่งพำนักที่ ต. คุระ อ. คุระบุรี จ. พังงา จำนวน 2 ท่าน และชาวประมงที่มีแหล่งพำนักที่ ต. เกาะพระทอง อ. คุระบุรี จ. พังงา จำนวน 1 ท่าน

นักวิชาการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงอันดามันตอนบน (ภูเก็ต) สัมภาษณ์ชาวประมงที่มีแหล่งพำนักที่ ต.ป่าคลอก อ.ถลาง จ.ภูเก็ต จำนวน 1 ท่าน และชาวประมงที่มีแหล่งพำนักที่ ต.เชิงทะเล อ.ถลาง จ.ภูเก็ต จำนวน 1 ท่าน

นักวิชาการฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สัมภาษณ์ชาวประมง ที่มีแหล่งพำนักที่ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่ จำนวน 1 ท่าน

นักวิชาการฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สัมภาษณ์ชาวประมง ที่มีแหล่งพำนักที่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ท่าน

นักวิชาการฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประมง ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ต.เพ อ.เมือง จ. ระยอง

อ. เพ็ญจันทร์ ละอองมณี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี สัมภาษณ์ชาวประมงที่มีแหล่งพำนักที่ ต.สนามไชย อ.นายายอาม จ.จันทบุรี 1 ท่าน ชาวประมงที่มีแหล่งพำนักที่ บ้านหาดเล็ก อ. คลองใหญ่ จ. ตราด จำนวน 1 ท่าน และและชาวประมงที่มีแหล่งพำนักที่ บ้านน้ำเชี่ยว อ. แหลมงอบ จ. ตราด จำนวน 1 ท่าน

นักวิชาการฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สัมภาษณ์ชาวประมง ที่มีแหล่งพำนักที่ ต.แหลมผักเบี้ย อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี จำนวน 1 ท่าน

นักวิชาการฝ่ายฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สัมภาษณ์ชาวประมง ที่มีแหล่งพำนักเขต จ.ชุมพร จำนวน 1 ท่าน

Question 1

- ชาวประมงพื้นบ้าน ประสบปัญหาการออกทำการประมงจับสัตว์น้ำหรือไม่
- ชาวประมงได้รับอนุญาตให้ทำประมงหรือไม่
- มีข้อจำกัดที่กำหนดไว้จากมาตรการที่กำหนดโดยภายรัฐ เช่น เคอร์ฟิว 22.00-04.00 นาฬิกา ของวันใหม่ มาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างเมือง การควบคุมการเข้าออกชุมชนส่งผลให้การทำประมงมีอุปสรรคหรือไม่

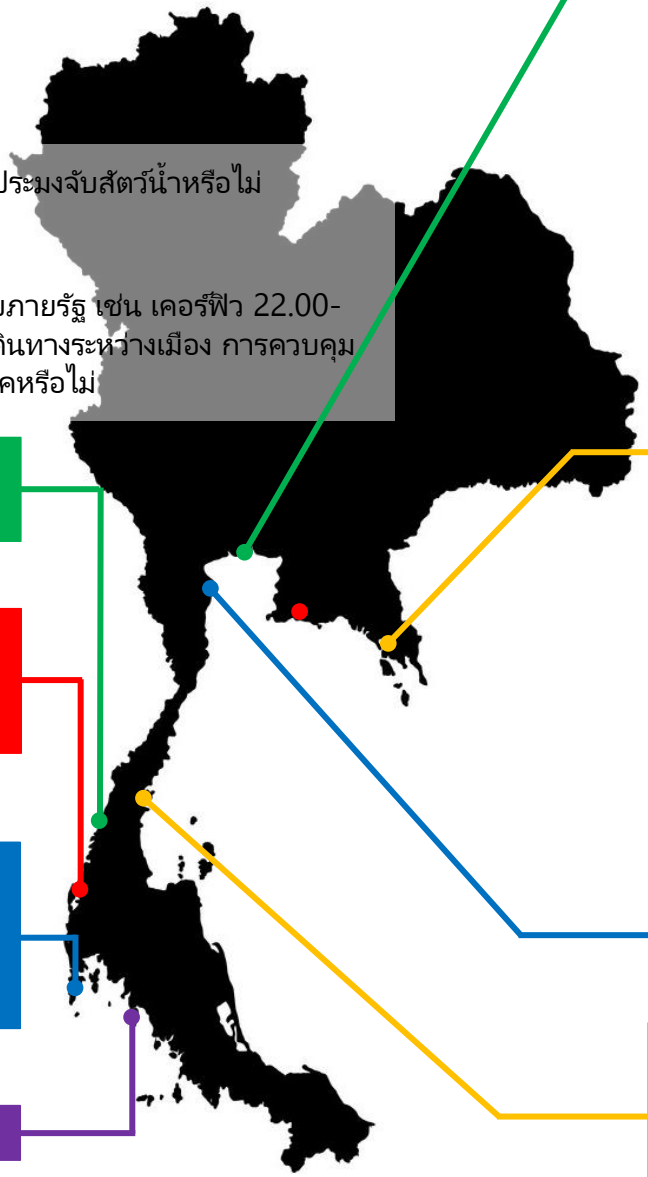

สามารถทำประมงได้ แต่ต้องทำหนังสือรับรองการออกทะเล ภาพรวมจึงไม่เป็นปัญหา

อนุญาตให้ทำประมงได้ แต่ต้องออกเรือตั้งแต่เวลา 04.00 น. และเข้าถึงฝั่ง ไม่เกิน 22.00 น. ซึ่งชาวประมงก็ออกทำประมงตามปกติ

ไม่มีผลกระทบ เนื่องจากชาวประมงส่วนใหญ่ในพื้นที่ออกหาสัตว์น้ำได้ แต่ต้องอยู่ในช่วงเวลาที่ทำงานได้ ไม่ได้ฝ่าฝืน บางส่วนออกหาสัตว์น้ำในช่วงเวลาก่อนเคอร์ฟิว แล้วกลับเข้ามาหลังจากช่วงเวลาที่เคอร์ฟิว

ชาวประมงก็ออกทำประมงตามปกติ

ไม่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากออกทำประมงในเวลากลางวัน จึงยังคงสามารถออกทำประมงได้ปกติ ภาพรวมจึงไม่เป็นปัญหา

- ชาวประมงที่ออกทำการประมงหลัง 22 นาฬิกา จะต้องได้รับอนุญาตจากฝ่ายปกครอง เป็นการขอรอบเดียว ใช้ได้ตั้งแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต จนถึงสิ้นเดือนที่ขออนุญาต หากรัฐบาลขยายเวลาเคอร์ฟิว จะต้องขออนุญาตใหม่ กลุ่มชาวประมงที่ทำไดหมึก ไม่ต้องไปขออนุญาต เนื่องจากออกทำประมงก่อน 22 นาฬิกา และกลับเข้าบ้านหลังเวลา 4 นาฬิกา ของวันใหม่ ภาพรวมจึงไม่เป็นปัญหา
- ผลกระทบในการทำประมงพื้นบ้าน ยังไม่มีผลกระทบมากนัก เช่น การวางอวนปูจะวางในตอนเย็นและไปกู้ในตอนเช้า ซึ่งสามารถทำให้ดำเนินกิจกรรมการทำประมงได้ปกติ
- ผลกระทบขาดแรงงานในการออกทำประมง จังหวัดตราดและจันทบุรีที่มีการใช้แรงงานต่างด้าว ผ่านเข้าเมืองด้วยใบผ่านแดน (boarding pass) เมื่อเอกสารหมดอายุ ก็ไม่สามารถต่อใบขออนุญาตในการทำประมง
- แรงงานบางส่วนกลับประเทศ ส่งผลให้ชาวประมงกลุ่มที่พึ่งพาแรงงานต่างด้าวขาดแรงงาน

ไม่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากออกทำประมงในเวลากลางวัน จึงยังคงสามารถออกทำประมงได้ปกติ

ชาวประมงสามารถออกไปทำประมงได้ตามปกติ แต่ต้องแจ้งให้กับผู้ใหญ่บ้านทราบก่อนออกทำการประมงในช่วงเวลาดังกล่าว ถึงอย่างไรก็ตาม ชาวประมงพื้นบ้านส่วนใหญ่ จะไม่ได้ออกทำประมงในช่วงเวลานั้น

Question 2

- อะไรคือผลกระทบในชุมชนประมงพื้นบ้าน หรือชุมชนประมงพื้นบ้านในการแปรรูปสัตว์น้ำ
- ชุมชนประมงพื้นบ้านมีการแปรรูปสัตว์น้ำหรือไม่
- มีปริมาณวัตถุดิบสัตว์น้ำเพียงพอสำหรับการแปรรูปสัตว์น้ำหรือไม่

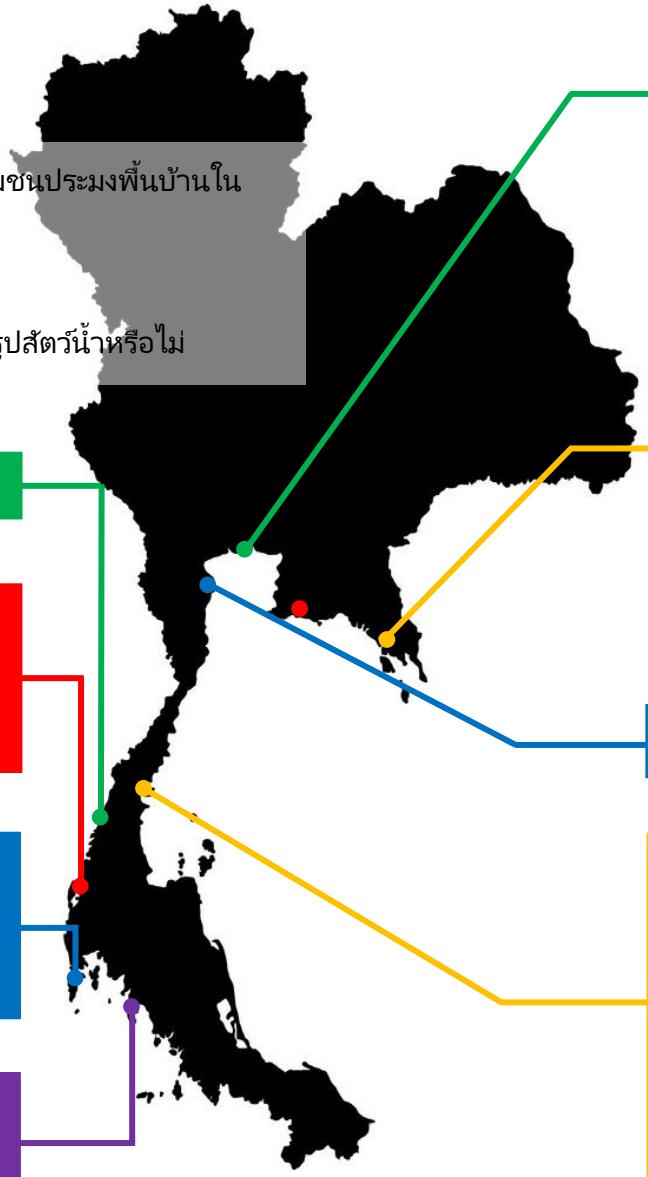

ไม่มีการแปรรูปสัตว์น้ำ

- มีการแปรรูปแต่ลดลงมาก ปริมาณสัตว์น้ำมีมากแต่ผู้บริโภคมีน้อย ความต้องการของตลาดลดลง
- การแปรรูปสัตว์น้ำไว้กินเอง เช่น ปลาเค็ม วัตถุดิบก็เพียงพอทำกินในครัวเรือน

- ชาวประมงบางส่วนมีการแปรรูปสัตว์น้ำ
- วัตถุดิบที่ได้มามีความเพียงพอแต่ขายยาก เนื่องจากมีการควบคุมการเดินทางข้ามพื้นที่ และขาดอุปกรณ์เครื่องมือในการแปรรูปสัตว์น้ำ

มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขายโดยทำเนื้อปลาสดจากปลาดาบเงิน โดยแบ่งขายเป็นกิโลกรัม และแปรรูปปลาที่ขายไม่หมดในแต่ละวันเป็นปลาเค็ม

- แพปลาไม่รับซื้อและประกาศปิดไม่มีกำหนด เนื่องจากไม่สามารถส่งออกสินค้าได้ แต่ก็ยังมีบางแพที่เปิดรับซื้อในราคาที่ต่ำมาก ซึ่งไม่สามารถส่งขายให้ได้เพราะไม่คุ้มทุน
- แก้ปัญหาด้วยการแปรรูปเป็นปลากระบอกแดดเดียวและโพสขายในสื่อออนไลน์ ผลตอบรับดีมาก มีการสั่งซื้อเข้ามาเป็นจำนวนมาก

- ไม่ประสบปัญหาเรื่องวัตถุดิบและตลาด โดยวัตถุดิบเป็นหมึกที่จับจากเรือประมงของที่บ้านเอง ตลาดมีทั้งผู้รับซื้อประจำ และขายแบบออนไลน์
- มีการแปรรูปทำหมึกตากแห้ง (Premium grade) ส่งขายโดยได้รับความช่วยเหลือจากบริษัท CP TRUE ในเรื่องการสร้างมาตรฐานสินค้าคุณภาพ ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตโควิด19

ไม่มีการแปรรูปสัตว์น้ำ ขายสัตว์น้ำผ่านพ่อค้าคนกลาง

- ขาดแคลนวัตถุดิบที่จะนำมาแปรรูป เนื่องจากชาวประมงบางส่วนหยุดออกทำประมง หรือออกทำการประมงลดลง (หยุดออกเรือเนื่องจากไม่มีตลาดรับซื้อปลา ราคาสัตว์น้ำลดลง)
- กลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน ที่ปกติจะขายสัตว์น้ำสด ได้มีการปรับเปลี่ยนมาทำแปรรูป เพื่อบริโภคในครัวเรือนและขายกันเองในชุมชน เริ่มมีการพัฒนา การขายผลิตภัณฑ์แปรรูปผ่านช่องทางออนไลน์

Question 3

- ตลาดค้าสัตว์น้ำสามารถทำการได้หรือไม่
- การขนส่งสัตว์น้ำไปยังตลาดค้าสัตว์น้ำทำได้หรือไม่ มีอุปสรรคอะไร และอย่างไร

ราคาสัตว์น้ำลดลง ทำให้การออกทำประมงประสบกับการขาดทุน บางครั้งต้องหยุดออกทำประมง

- แต่ตลาดลดปริมาณในการสั่งสินค้า ปริมาณการส่งสินค้าต้องลดลง
- สามารถขนส่งสัตว์น้ำได้ แต่ไม่สะดวกเหมือนก่อนการระบาด มีความล่าช้าในการขนส่งเนื่องจากด่านตรวจ
- ไม่มีการพัฒนาการค้าขายออนไลน์

- ในพื้นที่ๆ ไม่เกิดการระบาดอย่างรุนแรง การขนส่งสัตว์น้ำไปยังตลาดต่างตำบล หรือต่างอำเภอไม่เป็นอุปสรรค เนื่องจากสัตว์น้ำเป็นสิ่งที่ใช้ในการบริโภค จึงสามารถผ่านด่านตรวจโรคได้ แต่ราคาสัตว์น้ำต่ำ
- พื้นที่ๆ เกิดการระบาดอย่างรุนแรง เริ่มปรับตัวโดยการขายออนไลน์

- ในสภาวะปกติ สัตว์น้ำที่ได้มาทั้งหมดจะส่งขายแพปลาเป็นหลัก แต่เนื่องจากมีการปิดพื้นที่ แพปลาไม่สามารถขนส่งปลาไปยังตลาดข้างนอกได้ จึงปิดแพ และไม่รับซื้อสัตว์น้ำ บางแพที่ยังเปิดรับซื้ออยู่จะซื้อในราคาต่ำกว่าปกติมาก
- ชาวประมงพื้นบ้านต้องนำสัตว์น้ำมาขายเอง แต่เกิดการแข่งขันกันเองในหมู่ชาวประมงเนื่องจาก ชาวบ้านก็หันมาประกอบอาชีพประมงเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนลูกค้าที่ต้องการซื้อสัตว์น้ำลดลง
- ตลาดนัดในชุมชนกำหนดเวลาในการขายสินค้า อนุญาตให้ขายได้ในช่วงเวลา 05.00-11.00 น. เท่านั้น

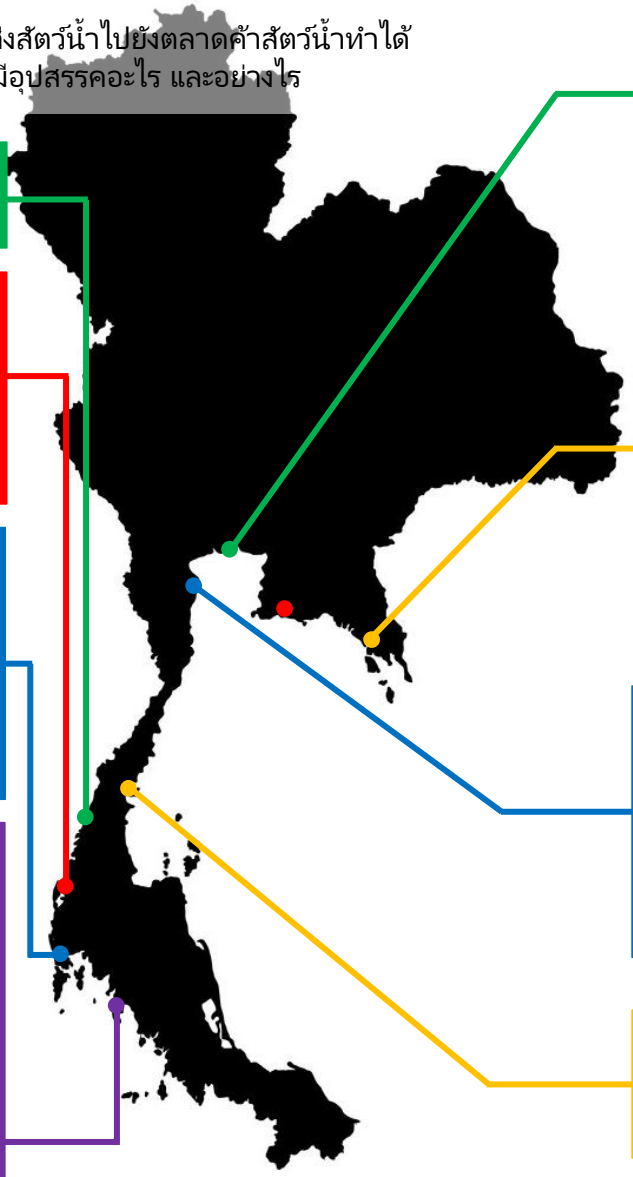

- แพปลาไม่รับซื้อและประกาศปิดไม่มีกำหนด เนื่องจากไม่สามารถส่งออกสินค้าได้ แต่ก็ยังมีบางแพที่เปิดรับซื้อในราคาที่ต่ำมาก ซึ่งไม่สามารถส่งขายให้ได้เพราะไม่คุ้มทุน
- แก้ปัญหาด้วยการแปรรูปเป็นปลากระบอกแดดเดียว และโพสขายในสื่อออนไลน์ ผลตอบรับดีมาก มีการสั่งซื้อเข้ามาเยอะมาก

- ตลาดในท้องถิ่นเปิดปกติ นักท่องเที่ยวลดลงมาก ทำให้ความต้องการหมึกของร้านค้าในตลาดรวมทั้งร้านอาหารลดลง
- ปรับตัวด้วยการขาย ผ่านสื่อออนไลน์ โดยจะส่งหมึกสดให้ผู้ซื้อที่มีคำสั่งซื้อล่วงหน้าไว้ก่อนภายในครึ่งวัน โดยส่งได้เฉพาะผู้ซื้อที่อยู่ในเขตจันทบุรี เนื่องจากต้องการจะคงรักษาความสดของหมึกไว้ให้มากที่สุดก่อนถึงมือผู้บริโภค

- ช่วงแรกของการห้ามเดินทางข้ามจังหวัด ราคาสัตว์น้ำลดลงมากเพราะพ่อค้าคนกลางไม่สามารถขนส่งสัตว์น้ำได้ หลังจากผ่อนคลายมาตรการ ราคาขยับสูงขึ้นเล็กน้อย
- ทดลองขายเองแต่ขายไม่ได้เพราะไม่มีลูกค้า เนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยว

- ไม่มีพ่อค้าคนกลางมารับไปขายต่อ เพราะตลาดที่จะส่งขายสัตว์น้ำต่อมีน้อยลง ทำให้ราคาสัตว์น้ำลดลง
- ชาวประมงมีการพัฒนาการขายผ่านระบบออนไลน์

Question 4

- การบริโภคสัตว์น้ำมีผลกระทบหรือไม่
- มีการเพิ่มหรือลดความต้องการสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคหรือไม่

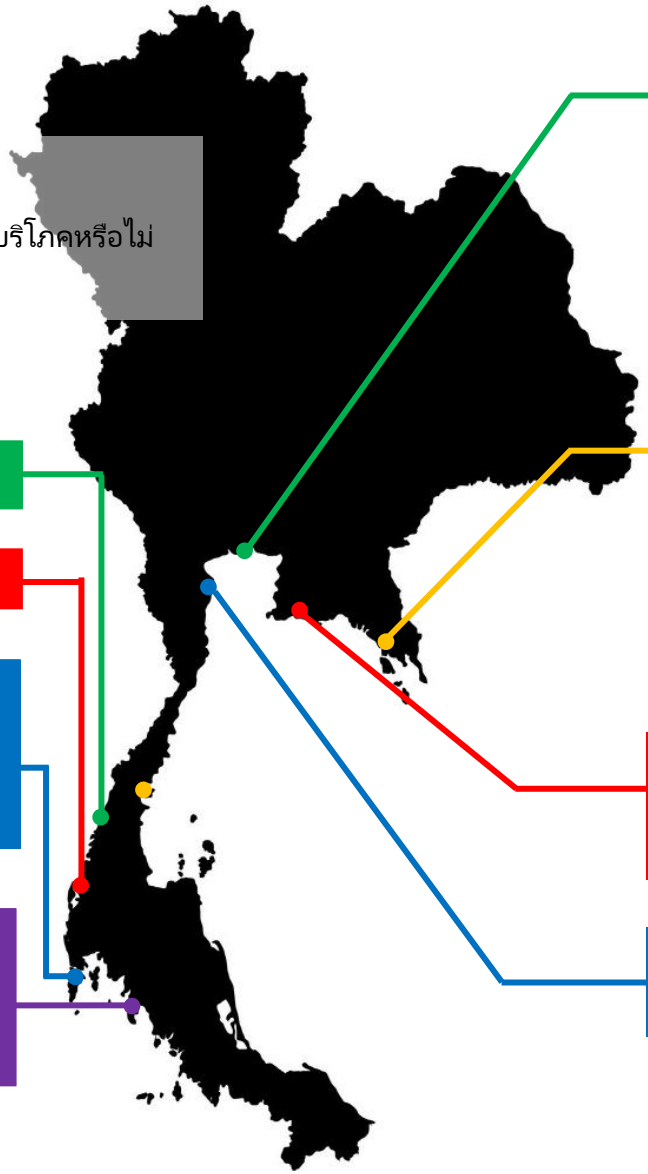

จากที่เริ่มขายออนไลน์ คิดว่ามีความต้องการเพิ่มขึ้นกว่าเดิมเนื่องจากผู้คนไม่สะดวกในการออกไปซื้อเองในตลาด และสัตว์น้ำในตลาดก็มีน้อยและราคาค่อนข้างแพง ผู้บริโภคจึงนิยมสั่งซื้อทางออนไลน์เป็นหลัก

- ลดลงในระยะแรกของการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เนื่องจากจันทบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยว อาหารทะเลที่จับมาเพื่อขายให้นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่ง ปัจจุบันมองเห็นว่าความต้องการบริโภคกลับมาเป็นปกติแล้วเพียงแต่ช่องทางในการขายเปลี่ยนแปลงไปให้เหมาะกับสถานการณ์เท่านั้น
- ชาวประมงพื้นบ้านอื่นๆ ยังคงขายได้ตามปกติ จนบางครั้งไม่พอขาย สาเหตุมาจากการที่เรือประมงพาณิชย์บางส่วนไม่สามารถออกทำการประมงได้ เพราะขาดแรงงานประมง
- หากได้หมึกมามากเกินคำสั่งซื้อ จะใช้วิธีแปรรูปขาย

มีการบริโภคเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากราคาปลาที่ถูกลง

การบริโภคลดน้อยลง

- ความต้องการของสัตว์น้ำมีเพิ่มขึ้นในระดับชุมชน สำหรับสัตว์น้ำราคาสูง
- กลุ่มลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวลดลง มีการปิดโรงแรม ส่งผลให้ปริมาณความต้องการสินค้าลดลง

คิดว่าการบริโภคสัตว์น้ำลดลงเนื่องจากคนไม่ค่อยออกจากบ้านก็จะไปซื้อสินค้าอาทิตย์ละครั้งหรือสองครั้ง และอาจเน้นการซื้อเนื้อสัตว์ที่สามารถเก็บได้นานกว่าอาหารทะเล

- มีความต้องการเพิ่มขึ้นกว่าเดิมแต่ไม่มาก ชาวบ้านประหยัดเงิน และใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
- ชาวบ้านบางคนจะใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสั่งซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น

ความต้องการสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคลดลง เนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยว

Question 5

- วิกฤตโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อกลุ่มแม่บ้านที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมประมง และบทบาทของแม่บ้านในห่วงโซ่อุปทานของการบริโภคสัตว์น้ำ

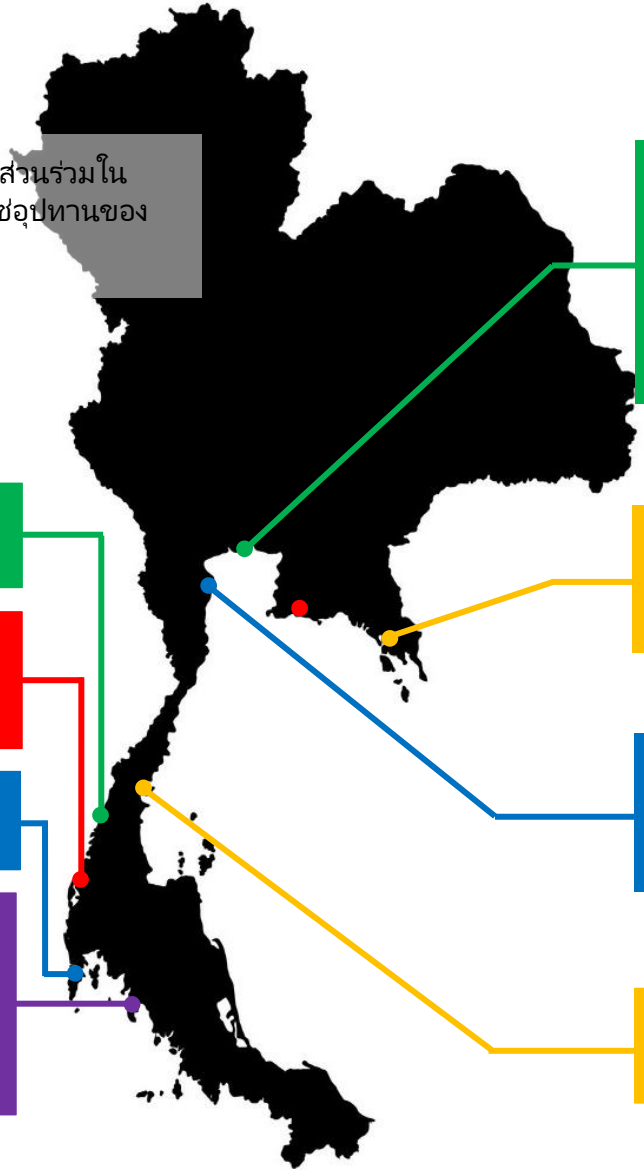

ปกติจะออกทำประมงกันสองคน (พี่ชายกับน้องสาว) ได้ปลามาก็จะส่งแพ แต่พอหันมาแปรรูปเป็นปลากระบอกแดดเดียว สมาชิกในครอบครัว (พ่อ แม่ และพี่สะใภ้) ก็เข้ามาช่วยในกระบวนการทำปลา ตากแดด และบรรจุเป็นแพ็คพร้อมส่ง พี่ชายจะทำหน้าที่ออกไปหาปลา รับออเดอร์สินค้า และจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้า

มีแม่บ้านไม่สามารถช่วยหารายได้จากการเก็บหอยพันปีขาย (หอยพันปีส่งขายตลาดต่างประเทศ)

แม่บ้านยังคงทำแปรรูปเหมือนเดิม แต่มีความเข้าใจเรื่องการทำสินค้า ให้มีคุณภาพมากขึ้น พ่อบ้านมาช่วยแม่บ้านในกิจกรรมการแปรรูปเพิ่มขึ้น

กลุ่มแม่บ้านขาดรายได้ในการแปรรูป เช่น การแกะปู เมื่อตลาดไม่ต้องการหรือต้องการน้อยลง แม่บ้านก็ขาดทุน รายได้ลดลงหรือแทบไม่มีรายได้เลย

บทบาทแม่บ้านไม่แตกต่างไปจากก่อนช่วงเวลาโควิด19 ระบาด

ไม่มีผลกระทบ แม่บ้านออกทำประมงกับสามีตามปกติ แต่ลดจำนวนวันทำประมง เนื่องจากความต้องการสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคลดลง เนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยว

- ลูกสาวจะช่วยขายสัตว์น้ำที่ได้มาภายในหมู่บ้านและชุมชนใกล้เคียง
- ลูกสาวโพสขายออนไลน์ ซึ่งได้รับการตอบรับจากลูกค้าที่ดีมาก มีการทักมาสอบถาม ข้อมูลและราคาสินค้า มีการสั่งจองสินค้าล่วงหน้า

ผู้หญิงและแม่บ้านยังทำหน้าที่ตามปกติในการทำกิจกรรมประมง การแปรรูป และนำสัตว์น้ำไปขาย

Question 6

- วิกฤตโควิด 19 สิ่งที่จะเป็นผลกระทบของโควิด 19 ต่อสภาวะโภชนาการ ในแง่ของการบริโภคสัตว์น้ำ

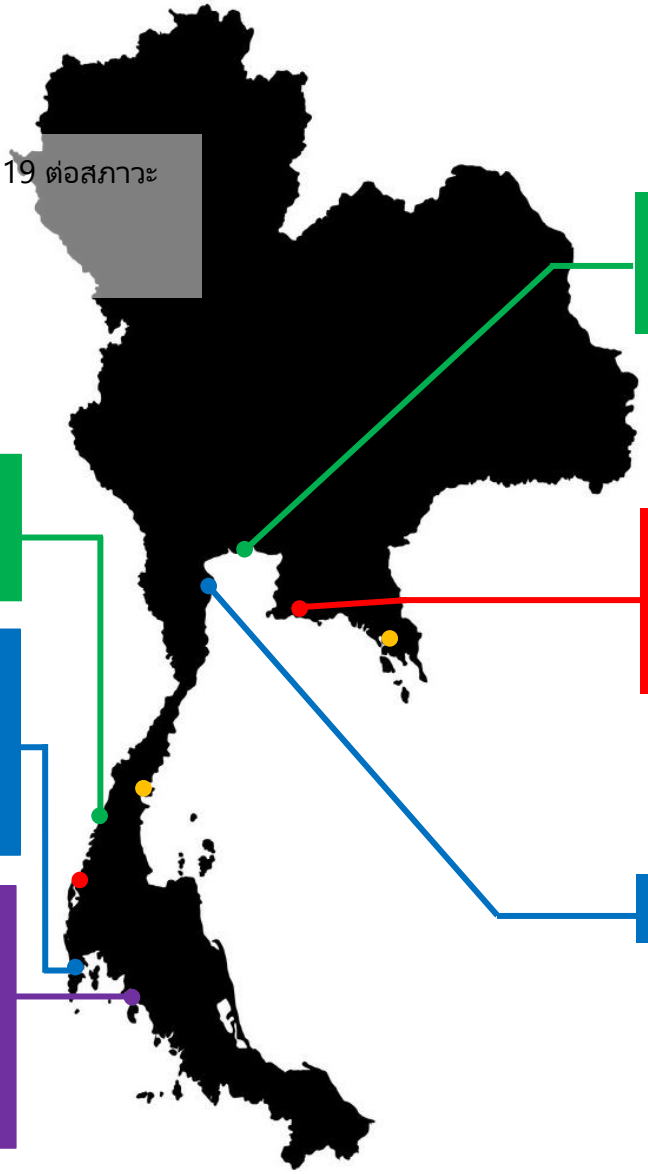

ส่งผลกระทบโดยตรง เมื่อพิจารณาจากยอดการสั่งซื้อสินค้า คิดว่าคนหันมาบริโภคปลาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่มีการแปรรูป

ไม่มีผลกระทบ คนในชุมชนสามารถออกทำประมงและหาสัตว์น้ำมาใช้ภายในหมู่บ้านได้โดยไม่ต้องพึ่งสัตว์น้ำจากแหล่งอื่น

ส่งผลกระทบโดยตรง คิดว่าการบริโภคสัตว์น้ำลดลง เนื่องจากคนไม่ค่อยออกจากบ้านก็จะไปซื้อสินค้าอาทิตย์ละครั้งหรือสองครั้ง และอาจเน้นการซื้อเนื้อสัตว์ที่สามารถเก็บได้นานกว่าอาหารทะเล

ไม่มีผลกระทบ ส่วนมากสัตว์น้ำที่จับมาได้ก็ขายกันในหมู่บ้าน ไม่สามารถไปตลาดสดใหญ่ๆ ได้ บางวันก็มีรถพ่วงข้างเข้ามาขายในหมู่บ้าน
นอกเหนือจากการขายสัตว์น้ำจากชาวประมงพื้นบ้านยังมีองค์กรต่างๆ ที่เข้ามาบริจาคปลาที่ซื้อมาจากประมงพานิชย์

ยังออกทำประมงเพราะส่วนหนึ่งต้องใช้บริโภคในครัวเรือน

ชาวบ้านทั่วไปหันมาบริโภคปลาเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสินค้าสัตว์น้ำราคาต่ำลงกว่าเดิมเกือบ 50% และเนื่องจากชาวบ้านส่วนมากให้ความสนใจในการออกไปทำประมงกันเพิ่มขึ้นเพื่อนำมาบริโภคในครัวเรือน ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน และหากว่าได้ปริมาณมากก็จะนำไปขายเพื่อเป็นรายได้แก่ครอบครัว

Question 7

- ชาวประมงพื้นบ้าน ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ และเอกชนหรือไม่

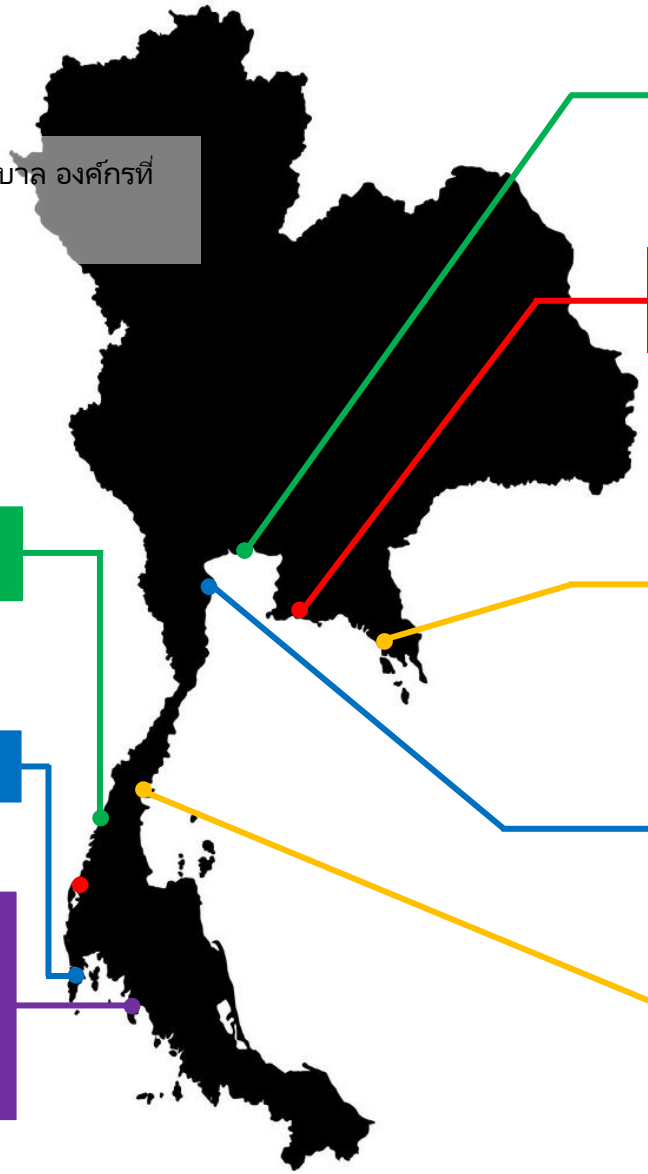

ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ แต่มีหน่วยงานรัฐเข้ามาสอบถาม

ได้รับความช่วยเหลือโดยมีการแจกถุงยังชีพ

ได้รับเงินช่วยเหลือจากนโยบายของภาครัฐ จำนวน 5,000 บาท แต่เป็นเงินเยียวยา ตามมาตรการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดขของไวรัสโควิด19 เป็นเวลา 3 เดือน รวม 15,000 บาท ไม่ใช่เงินช่วยเหลือชาวประมงพื้นบ้าน

ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานใด

ตอนนี้ยังไม่มีมาตรการความช่วยเหลือจากรัฐอย่างชัดเจนต่อประมงพื้นบ้าน

- ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานใด
- กรมประมงเริ่มมีการออกมาทำแบบสอบถามความเดือนร้อน และกำลังให้ชาวประมงพื้นบ้านขึ้นทะเบียนให้เสร็จภายใน สิ้นเดือนเมษายน คาดว่าจะมีการช่วยเหลือตามช่องทางของผู้เป็นเกษตรกร เช่นเดียวกับกลุ่มที่เพาะปลูกพืช

ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานใด

ยังไม่มีมาตรการช่วยเหลือจากรัฐบาลที่ชัดเจน และตรงจุด

Question 8

- ในช่วงที่มีมาตรการ พรก.ฉุกเฉินเพื่อบริหารสถานการณ์โควิด 19 สภาวะทรัพยากรประมง และสิ่งแวดล้อมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด หรือไม่
- ถ้าสถานการณ์ยังคงยืดเยื้อต่อไป ท่านคาดการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างไรกับสภาวะทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

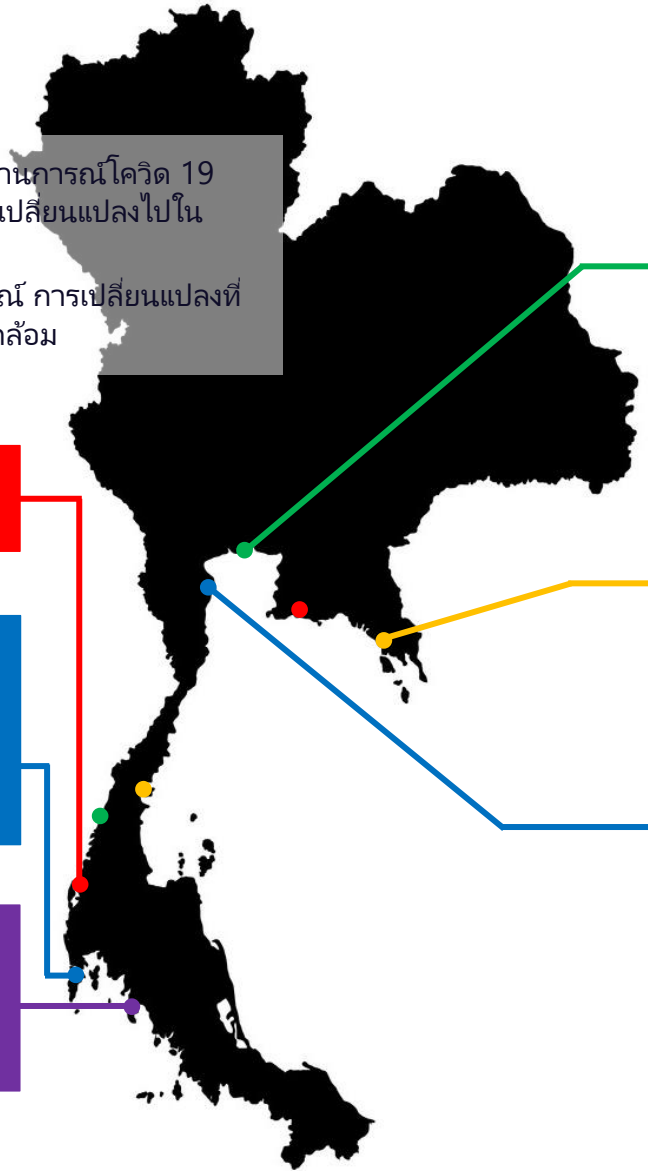

คิดว่าสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นจากการลดจำนวนลงของเรือประมง

สัตว์น้ำน่าจะมีมากขึ้น เพราะจำนวนเรือประมงในทะเลมีน้อยลง เนื่องจากเรือประมงพาณิชย์บางส่วนไม่สามารถออกจับปลาได้เนื่องจากขาดแรงงาน จากการที่แรงงานต่างด้าวในภาคประมงเดินทางกลับประเทศเป็นจำนวนมาก

ผลการจับไม่เปลี่ยนแปลง แต่ลดจำนวนวันในการออกทำประมงลดลง จาก 20 วัน/เดือน เหลือ 10 – 15 วัน/เดือน

คาดว่าต้องเพิ่มขึ้น เพราะชาวประมงออกทะเลได้ไม่เต็มที่ เหตุเพราะตลาดต้องการสินค้าสัตว์น้ำลดลง

ความเห็นไม่สอดคล้องกัน ส่วนหนึ่งเชื่อว่าทรัพยากรลดลง เพราะคนกลับมาอยู่บ้านและออกทะเลหาสัตว์น้ำกันเยอะมากขึ้น อีกส่วนหนึ่งเชื่อว่าทรัพยากรสิ่งแวดล้อมจะดีขึ้น เพราะไม่มีนักท่องเที่ยวมารบกวนพื้นที่อนุบาลลูกสัตว์น้ำวัยอ่อน ทำให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรสัตว์น้ำดีขึ้น

สัตว์น้ำลดจำนวนลง เนื่องจากชาวบ้านออกทำประมงเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นรายได้เสริม และเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ซึ่งจะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหาร

- ชาวประมงพื้นบ้านประสบปัญหาและมีอุปสรรคในการออกทำการประมงจับสัตว์น้ำหรือไม่
- ชาวประมงได้รับอนุญาตให้ทำประมงหรือไม่
- การทำประมงมีข้อจำกัด จากมาตรการที่กำหนดโดยภาครัฐ เช่น เคอร์ฟิว 22.00-04.00 น. หรือมาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างเมือง การควบคุมการเข้าออกชุมชน

Conclusion-1

- ไม่ได้รับผลกระทบกับการทำประมง สามารถออกทำประมงเป็นปกติ บางพื้นที่ต้องมีการแจ้ง/ทำเอกสารแจ้งขออนุญาตออกทำประมงกับผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน
- ผลกระทบขาดแรงงานในการออกทำประมง จังหวัดที่มีการใช้แรงงานต่างด้าว ผ่านเข้าประเทศไทยด้วยใบผ่านแดน (boarding pass) เมื่อเอกสารหมดอายุ ก็ไม่สามารถต่อใบขออนุญาตในการทำประมง แรงงานบางส่วนกลับประเทศ ส่งผลให้ชาวประมงกลุ่มที่พึ่งพาแรงงานต่างด้าวขาดแรงงาน

https://www.naewna.com/politic/489198

- อะไรคือผลกระทบในชุมชนประมงพื้นบ้าน ในเรื่องของการแปรรูปสัตว์น้ำ
- ชุมชนประมงพื้นบ้านมีการแปรรูปสัตว์น้ำหรือไม่
- มีปริมาณวัตถุดิบสัตว์น้ำเพียงพอสำหรับการแปรรูปสัตว์น้ำหรือไม่

Conclusion-2

- ในบางพื้นที่สัตว์น้ำมีปริมาณเพียงพอที่ใช้แปรรูป บางรายขายสัตว์น้ำแบบสดได้ราคาต่ำเนื่องจากเกินความต้องการของตลาด ก็จะนำแปรรูป
- ในบางพื้นที่ชาวประมงที่แปรรูปสัตว์น้ำโดยการซื้อสัตว์น้ำสดเป็นวัตถุดิบในการแปรรูป ประสบปัญหาการขาดวัตถุดิบ เนื่องจากชาวประมงที่จับสัตว์น้ำขายสัตว์น้ำได้ในราคาต่ำ เพราะพ่อค้าคนกลางหยุดรับซื้อหรือให้ราคาต่ำ ทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับต้นทุนการทำประมง ทำให้ต้องหยุดออกเรือ หรือออกทำการประมงลดลง
- ชาวประมงที่ทำการประมงด้วยตัวเอง และนำผลผลิตมาขาย หรือแปรรูปด้วยตัวเอง ไม่ประสบปัญหาการขาดผลผลิตการแปรรูป
- การพัฒนาการแปรรูปหมึกแห้งเกรดคุณภาพ ใช้วัตถุดิบอย่างดี สร้างมูลค่าให้กับสินค้า และควรต้องพัฒนาอุปกรณ์เพื่อการแปรรูปของชุมชน เช่น โรงอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์
- มีการปรับตัวของชาวประมงในการหาช่องทางการขายผ่านออนไลน์เพิ่มมากขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือจากคนรุ่นใหม่ในครอบครัวช่วยพัฒนาการขายออนไลน์ การขายออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นสินค้าสัตว์น้ำแปรรูป ซึ่งต้องมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้เก็บรักษาได้นาน ไม่เน่าเสีย/หมดอายุระหว่างการจัดส่งสินค้า ควบคู่กับการพัฒนาฉลากสินค้าที่มีข้อมูลที่มาของผลิตภัณฑ์

- ตลาดค้าสัตว์น้ำสามารถทำการได้หรือไม่
- การขนส่งสัตว์น้ำไปยังตลาดค้าสัตว์น้ำทำได้หรือไม่ มีอุปสรรคอะไร และอย่างไร

Conclusion-3

- การควบคุมการเปิดตลาดสด และช่วงแรกของการห้ามเดินทางข้ามจังหวัด ส่งผลกระทบต่อการขายสัตว์น้ำเพื่อการบริโภค ทำให้พ่อค้าคนกลางไม่สามารถส่งสินค้าไปขายได้ แต่ได้มีมาตรการผ่อนคลายในเวลาต่อมา
- ตลาดค้าส่งสัตว์น้ำจำกัดเวลาซื้อ-ขาย ทำให้ปริมาณการซื้อ-ขายลดลง
- กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านที่ขายสัตว์น้ำสด ประสบปัญหาราคาสัตว์น้ำตกต่ำ เนื่องจากพ่อค้าคนกลางไม่รับซื้อ/รับซื้อในราคาต่ำ ทำให้ไม่คุ้มกับรายจ่ายจากการออกทำประมง
- มีการปรับตัวของชาวประมงในการหาช่องทางการขายผ่านออนไลน์เพิ่มมากขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือจากคนรุ่นใหม่ในครอบครัวช่วยพัฒนาการขายออนไลน์ การขายออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นสินค้าสัตว์น้ำแปรรูป
- การขายออนไลน์ยังมีข้อจำกัดสำหรับการขายสัตว์น้ำแบบสด การส่งสินค้าที่คงคุณภาพจนถึงมือผู้บริโภค ต้องพัฒนาช่องทาง/รูปแบบการจัดส่งสินค้าสัตว์น้ำแบบสด
- ตลาดสด ตลาดค้าสัตว์น้ำ พ่อค้าคนกลาง และนักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญในการขายผลผลิตประมงของชาวประมง

- การบริโภคสัตว์น้ำมีผลกระทบหรือไม่
- มีการเพิ่มหรือลดความต้องการสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคหรือไม่

Conclusion-4

- การปิดหรือควบคุมการเปิดตลาดสดทำให้ประชาชนเข้าถึงสัตว์น้ำสดได้ยากขึ้น
- สินค้าสัตว์น้ำแปรรูปมีความต้องการจากผู้บริโภคภายในประเทศผ่านการซื้อ-ขายผ่านออนไลน์มากขึ้น
- การท่องเที่ยวและโรงแรมถูกปิดตัว ทำให้ความต้องการบริโภคสัตว์น้ำจากนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง
- การขายออนไลน์ อาจจะเป็นช่องทางให้มีการส่งเสริมการขายสัตว์น้ำบางชนิดที่ผู้บริโภคยังไม่รู้จักเพิ่มขึ้น
- การขายออนไลน์ยังมีข้อจำกัดสำหรับการขายสัตว์น้ำแบบสด การส่งสินค้าที่คงคุณภาพจนถึงมือผู้บริโภค
- การขายปลาสดเพื่อใช้ทำเป็นปลาเหยื่อ เช่น การเลี้ยงปลากะพง มีความต้องการปลาเหยื่อลดลง เพราะความต้องการปลากะพงเพื่อการบริโภคลดลง ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ถึงราคาและความต้องการปลาเหยื่อ
- ผู้บริโภคมีความสนใจในการซื้อสัตว์น้ำจากชาวประมงพื้นบ้านมากขึ้น

https://mwsc.dit.go.th/viewCenterMarket.php?id=2090&page=1#.XsyFjmgzabg

Conclusion-5

- วิกฤตโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อกลุ่มแม่บ้านที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมประมง และบทบาทของแม่บ้านในห่วงโซ่อุปทานของการบริโภคสัตว์น้ำ

- ชาวประมงให้ความเห็นว่า บทบาทหลักของผู้หญิงในห่วงโซ่อุปทานการบริโภคสัตว์น้ำคือการการแปรรูป และการขายสัตว์น้ำ ผลกระทบหลัก ถ้าขาดวัตถุดิบในการแปรรูปสัตว์น้ำ จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมของแม่บ้านและกิจกรรมในครัวเรือน รวมทั้งการขาดรายได้
- ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในขายและแปรรูปสัตว์น้ำ โดยมีการปรับตัวในการหาทางจัดการกับผลผลิตสัตว์น้ำ ตั้งแต่การนำมาแปรรูปและหาช่องทางการขายผ่านการขายออนไลน์
- อย่างไรก็ตามรายได้จากการแปรรูปสัตว์น้ำ ของบางพื้นที่มีรายได้ลดลงจากการลดความต้องการผลิตภัณฑ์ประมง
- ผู้หญิงและผู้ชายต่างมีบทบาทหน้าที่ของตนเองในภาคการประมง มีการร่วมมือช่วยเหลือกันในครอบครัวมากขึ้นในการปรับตัวต่ออาชีพการทำประมง (ผู้ชายเข้ามาช่วยการแปรรูปสัตว์น้ำ ลูกๆ ช่วยเรื่องการขายออนไลน์

- อะไรคือผลกระทบของวิกฤตโควิด19 ต่อสภาวะโภชนาการ ในแง่ของการบริโภคสัตว์น้ำ

Conclusion-6

- สำหรับพื้นที่ในเขตชายฝั่งมีการบริโภคสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น บางส่วนไม่มีงานทำก็ออกทะเลเพื่อนำมาบริโภคในครัวเรือน สัตว์น้ำราคาถูกลง คนทั่วไปในท้องถิ่นสามารถเข้าถึงและหาซื้อสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคในครัวเรือนได้
- สำหรับพื้นที่ห่างไกลชายทะเล เช่น ในเขตเมือง ระบบการค้าสัตว์น้ำแบบปกติ เช่น ตลาดสด ถูกปิดหรือควบคุมเวลาการเปิดทำการ และการขนส่งสัตว์น้ำถูกจำกัด เนื่องจากรัฐต้องควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ดังนั้น การเข้าถึงอาหารทะเลจึงทำได้ยากกว่าในสภาวะปกติ

  ภายหลังการประกาศมาตรการควบคุมภาครัฐมีความเข้าใจถึงความจำเป็นในการขนส่งผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและประมงมากขึ้น จึงได้รับการอะลุ่มอล่วย ผ่อนปรนให้ดำเนินการขนส่งสินค้าเกษตรและประมงได้สะดวกมากขึ้น ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าได้ทั้งสัตว์น้ำแบบสดเนื่องจากมีการพัฒนาระบบขนส่ง สินค้าแปรรูปก็สามารถสั่งซื้อผ่านระบบออนไลน์ได้

- ชาวประมงพื้นบ้าน ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ และภาคเอกชนหรือไม่

Conclusion-7

- จากผลการสอบถามความเห็นของชาวประมงเมื่อเดือนเมษายน 2563 พบว่าโดยส่วนใหญ่ชาวประมงพื้นบ้านยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานใด
- ความช่วยเหลือที่ได้รับมาจากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก
- จากข้อมูลของเว็บไซต์ของกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พัฒนาโครงการช่วยเหลือเกษตรกร ครัวเรือนละ 15,000 บาท โดยเยียวยากลุ่มเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ฟาร์มเลี้ยง โรงเพาะฟัก และเจ้าของเรือประมงพื้นบ้าน ทะเบียนผู้ได้รับอนุญาตทำการประมง/ทะเบียนผู้ได้รับอนุญาตทำการประมงพื้นบ้าน ตาม ม.174 แห่ง พ.ร.ก.การประมง พ.ศ. 2558
- อย่างไรก็ตาม รัฐมีมาตรการเยียวยาเกษตรกร โครงการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามมติรัฐมนตรี 28 เม.ย. 2563 โดยจะโอนเงินเยียวยาเดือนละ 5,000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน หรือเป็นจำนวนเงิน 15,000 บาทต่อทะเบียนครัวเรือนเกษตร
- สำหรับการขึ้นทะเบียนเกษตรกร กับกรมประมง มีอยู่ 5 ประเภทดังนี้

1. ทบ.3 ทะเบียนชาวประมง ได้แก่ ทะเบียนชาวประมง ภาคสมัครใจ, ทะเบียนเจ้าของเรือประมงพื้นบ้าน, ทะเบียนผู้ได้รับอนุญาตทำการประมง, ทะเบียนผู้ได้รับอนุญาต ทำการประมงพื้นบ้าน ตาม ม .174 แห่ง พ.ร.ก.การประมง ปี พ.ศ. 2558 ทะเบียนคนประจำเรือประมง ทั้งเรือประมงพาณิชย์และเรือประมงพื้นบ้าน
2. ทบ.1 ทะเบียนเกษตรกร ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น โรงเพาะฟัก, ฟาร์มเลี้ยง
3. ผู้ที่ลงทะเบียนผู้จดแจ้ง เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในที่จับสัตว์น้ำ ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตาม ม.175 แห่ง พ.ร.ก.การประมง ปี พ.ศ. 2558
4. ผู้ที่ได้ลงทะเบียนแจ้งการประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม ในพื้นที่ตามประกาศ ของคณะกรรมการประมง ประจำจังหวัดตาม ม.77 แห่ง พรก.การประมง ปี พ.ศ. 2558
5. ผู้ที่ได้ลงทะเบียนได้รับอนุญาต ให้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำ ในที่สาธารณสมบัติ

Conclusion-8

- ในช่วงที่มีมาตรการ พรก.ฉุกเฉินเพื่อบริหารสถานการณ์โควิด 19 สภาวะทรัพยากรประมง และสิ่งแวดล้อมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด หรือไม่

- ถ้าสถานการณ์ยังคงยืดเยื้อต่อไป ท่านคาดการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างไรกับสภาวะทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

- จากผลการสอบถามความเห็นของชาวประมง พบว่าความเห็นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- กลุ่มชาวประมงที่เห็นว่าทรัพยากรสัตว์น้ำน่าจะลดลง สาเหตุเนื่องมาจากเนื่องจากจำนวนคนที่ออกทำประมงเพิ่มขึ้นจากการว่างงาน มีเวลาในการออกทำประมง เพื่อหารายได้เพิ่มและลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
- กลุ่มชาวประมงที่เห็นว่าทรัพยากรสัตว์น้ำอาจเพิ่มขึ้นมาจากการที่ชาวประมงไม่ลดการออกไปทำการประมงเนื่องจากความต้องการสินค้าสัตว์น้ำลดลง
- กลุ่มชาวประมงที่เห็นว่าการขาดแรงงานประมงที่เป็นต่างด้าวอาจส่งผลให้เรือประมงพานิชย์บางส่วนไม่สามารถออกทำประมงได้ อาจเป็นผลทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น
- การที่ไม่มีนักท่องเที่ยวไปรบกวนพื้นที่เปราะบาง แหล่งสืบพันธุ์วางไข่ และแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน อาจส่งผลสิ่งแวดล้อมฟื้นตัวและทรัพยากรสัตว์น้ำมีมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณากิจกรรมการประมงที่หมายความว่า การทำการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การดูแลรักษาสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ และหมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ที่เป็นการสนับสนุนการทำการประมง เราอาจพิจารณาผลกระทบของวิกฤตโควิด19 ในแนวทางของห่วงโซ่อุปทานของการประมง ได้แก่ ผลกระทบด้านการออกเรือเพื่อทำการประมง ซึ่งจากผลการสอบถามชาวประมงพบว่าโดยส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบต่อการทำประมง สามารถออกทำประมงเป็นปกติ โดยอาจมีขั้นตอนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย หากต้องออกเรือทำประมงหลังเวลาเคอร์ฟิว บางพื้นที่ที่เข้มงวดในการเดินทางอาจต้องมีการแจ้งหรือทำเอกสารขออนุญาตออกทำประมงกับผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าชาวประมงสามารถทำการประมงได้อย่างเป็นปกติจากมาตรการควบคุมพื้นที่

ชาวประมงจะเริ่มประสบปัญหาเมื่อพ่อค้าคนกลางหรือแพปลา ไม่สามารถเดินทางออกไปส่งสัตว์น้ำที่ตลาดค้าส่ง การที่ตลาดสดถูกรัฐควบคุมการดำเนินการ รวมทั้งตลาดพรีเมี่ยม เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ที่หยุดการรับซื้อสัตว์น้ำจากการที่หยุดกิจการ และการที่ไม่อนุญาตให้ลูกค้ามานั่งทานอาหารในร้าน แต่อนุญาตให้ซื้อกลับบ้านเท่านั้น

อันเนื่องมาจากไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทย รวมทั้งการปิดโรงแรม การปิดตัวลงของการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศลดลงเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ เมื่อชาวประมงไม่สามารถขายปลาให้แก่พ่อค้าคนกลางได้ จึงขาดแคลนเงินทุนในการออกเรือทำประมง จากการสัมภาษณ์ชาวประมง พบว่าชาวประมงตอบสนองต่อปัญหาการขายปลาสดไม่ได้ออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การหยุดการออกเรือทำประมง แนวทางนี้ส่งผลให้อาหารทะเลสู่ผู้บริโภคลดลง 2) การนำแปรรูปปลาสดที่จับได้

จากการสอบถามชาวประมงบางส่วนพบว่ามีการแปรรูปสัตว์น้ำเนื่องจากชาวประมงพื้นบ้านประสบปัญหาการขายสัตว์น้ำแบบสด เนื่องจากพ่อค้าคนกลางไม่รับซื้อ/รับซื้อในราคาต่ำ แต่การแปรรูปสัตว์น้ำจะต้องประกอบกับการขายตรงผ่านช่องทางออนไลน์ เพราะรัฐควบคุมการดำเนินการตลาดสด และประชาชนไม่ต้องการเข้าไปในที่ชุมนุมชน เช่น ตลาดสด ซุปเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น มีการปรับตัวของชาวประมงในการหาช่องทางการขายผ่านออนไลน์เพิ่มมากขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือจากคนรุ่นใหม่ในครอบครัวช่วยพัฒนาการขายออนไลน์ การขายออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นสินค้าสัตว์น้ำแปรรูป ซึ่งต้องมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้เก็บรักษาได้นาน ไม่เน่าเสีย/หมดอายุในระหว่างการจัดส่งสินค้า ควบคู่กับการพัฒนาฉลากสินค้าที่มีข้อมูลที่มาของผลิตภัณฑ์

การขายออนไลน์ยังมีข้อจำกัดสำหรับการขายสัตว์น้ำแบบสด การส่งสินค้าที่คงคุณภาพจนถึงมือผู้บริโภค ต้องพัฒนาช่องทางหรือรูปแบบการจัดส่งสินค้าสัตว์น้ำแบบสด ทั้งระยะไกล้ภายในจังหวัดหรือระยะไกลข้ามจังหวัด ผู้บริโภคมีความสนใจในการซื้อสัตว์น้ำจากชาวประมงพื้นบ้านมากขึ้น

การแปรรูปสัตว์น้ำและการพัฒนาการขายออนไลน์ เป็นการเสริมสร้างบทบาทของครอบครัวในห่วงโซ่อุปทานการบริโภคสัตว์น้ำ เพราะบทบาทหลักของผู้หญิง คือ การการแปรรูป และการขายสัตว์น้ำ ในขณะที่คนรุ่นใหม่ในครอบครัวช่วยพัฒนาการขายออนไลน์ ผู้หญิงและผู้ชายต่างมีบทบาทหน้าที่ของตนเองในภาคการประมง มีการร่วมมือช่วยเหลือกันในครอบครัวมากขึ้นในการปรับตัวต่ออาชีพการทำประมง (ผู้ชายเข้ามาช่วยแปรรูป ลูกหลานช่วยเรื่องการขายออนไลน์)

บทบาท SEAFDEC

จากการสัมภาษณ์แนวทางการปรับตัวของชาวประมงพื้นบ้านในช่วงเริ่มต้นของวิกฤตโควิด19 คณะทำงานฯ เสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมภายใต้การทำโครงการของศูนย์พัฒนาการประมง ได้แก่

การส่งเสริมการรวมกลุ่มชาวประมง จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หลายประการ อาทิเช่น การวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันในการตอบสนอง ลดผลกระทบอันเกิดจากวิกฤตการณ์ รวมทั้งให้ความรู้แก่ชาวประมงเรื่องการปรับตัวของอาชีพประมง เมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น โรคระบาด ภัยธรรมชาติ เป็นต้น การรวมกลุ่มชาวประมงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรวมขายสินค้าประมง ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบสินเชื่อภายในกลุ่ม รวมทั้งสามารถให้ความรู้ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ชาวประมงเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Micro-Finance/Nano-Finance) และเพื่อลดการพึ่งพาการกระจายผลผลิตโดยพ่อค้าคนกลาง

การพัฒนาการเก็บรักษาคุณภาพสัตว์น้ำ (Fish Handling) สำหรับกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน เพื่อคงความสดระหว่างการขนส่งสินค้า รวมทั้งการศึกษาการจัดการห่วงโซ่ความเย็น (Cold Chain Logistic Management) ที่เหมาะกับการทำประมงพื้นบ้าน เพื่อลดการพึ่งพาการกระจายผลผลิตโดยพ่อค้าคนกลาง หรือส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้ห่วงโซ่ความเย็นเพื่อกระจายผลผลิตสู่ผู้บริโภค ให้ความรู้ เรื่องการคงสภาพความสดของสัตว์น้ำ การให้ความเย็นผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำที่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงคุณภาพและภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการฝึกทักษะการขายออนไลน์ให้กับชาวประมง

การพัฒนารูปแบบ/อุปกรณ์ช่วยทำประมง เพื่อทดแทนแรงงานประมงที่ยังขาดแคลน มีการพัฒนาทักษะ ฝีมือแรงงานให้ตอบรับกับการพัฒนาเครื่องมือ/อุปกรณ์ การสร้างระบบเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำการประมง รวมทั้งทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่บนเรือประมง ค่าตอบแทน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับแรงงานในประเทศเข้ามาทำงานบนเรือประมงมากขึ้น

ส่งเสริมการเก็บข้อมูลชาวประมงพื้นบ้าน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารจัดการประมงพื้นบ้านที่ทำการประมงชายฝั่ง การเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต รายได้ เสริมสร้างความมั่นคงของการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน ข้อมูลจากประมงพื้นบ้านควรจะสามาถใช้เป็นในเรื่องการปรับตัวของชาวประมงต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มาหาข้อสรุปทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อสามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลในการปรับใช้สำหรับบางพื้นที่ บางประเทศต่อไปในอนาคต

JSP